

Araştırma Makalesi
Original Article

7 (3) 2020: 1782-1802
Doi: 10.46868/atdd.12

İrade-i Milliye Gazetesi'nde Çıkan Başyazılar Üzerinden Gazete Hakkında Bir Değerlendirme

Çağdaş Yüksel*

ORCID: 0000-0002-2230-3702

Öz

Birinci Dünya Savaşı Osmanlı İmparatorluğu için 30 Ekim 1918 günü imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması'yla sona ermiştir. İtilaf Devletleri imzalanan ateşkes sonrasında Osmanlı topraklarını paylaşmak için harekete geçmişlerdir. Ateşkes sonrasında başlayan işgaller ve bu işgallere Yunanistan'ın da katılması, başlamış olan Milli Mücadele'nin güç kazanmasına yol açmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a gelmesi ve işgallere direniş için halkı örgütlemeye başlaması ile beraber Milli Mücadele hız kazanmıştır. Bu kapsamda toplanan Erzurum Kongresi'nde, kongreye temsilci gönderen şehirlerin haklarını savunmak için bir Temsil Heyeti oluşturmuştur. Mustafa Kemal Paşa bu heyetin başkanı olarak seçilmiştir. Bu heyet Sivas Kongresi ile beraber bütün ülkenin temsilcisi haline gelmiştir. Kongrede Milli Mücadele'yi halka anlatabilmek için bir gazete çıkartılmasına karar verilmiştir. Bu amaçla kurulan gazeteye İrade-i Milliye adı verilmiştir. Meclisin açılmasından sonra Ankara'da Hakimiyet-i Milliye gazetesi çıkana kadar İrade-i Milliye Gazetesi Milli Mücadele'nin resmi yayın organı olmuştur. Bu çalışmada İrade-i Milliye Gazetesi'nde çıkan başyazılar üzerinden gazete hakkında bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İmparatorluğu, Mustafa Kemal Paşa, Sivas Kongresi, İrade-i Milliye

Gönderme Tarihi: 20/04/2020

Kabul Tarihi: 10/09/2020

* Arş. Gör. Dr. Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, cyuksel@pau.edu.tr

An Assessment of The Newspaper through The Articles of The İrade-i Milliye Newspaper

Çağdaş Yüksel

ORCID: 0000-0002-2230-3702

Abstract

The First World War ended with the Armistice of Mudros signed on October 30, 1918, for the Ottoman Empire. After the armistice signed, the Entente States took action to share the Ottoman territories. The invasions that started after the ceasefire and the participation of Greece in these invasions led to the strengthening of the National Struggle. Mustafa Kemal Pasha came to Samsun and began to organize the people for resistance to the invasions, so the National Struggle gained speed. In this context, in the Erzurum Congress convened, a Representative Committee was established to defend the rights of the cities sending representatives to the congress. Mustafa Kemal Pasha was elected as the chairman of this committee. This committee became the representative of the whole country with the Sivas Congress. In order to explain the National Struggle to the public, it was decided to publish a newspaper. The newspaper established for this purpose, was named İrade-i Milliye (National Will). After the opening of the Assembly, until the newspaper Hakimiyet-i Milliye was published in Ankara, İrade-i Milliye became the official publication press organ of the National Struggle. In this study, the articles published in İrade-i Milliye will be examined and an evaluation will be made about the newspaper.

Keywords: the Ottoman Empire, Mustafa Kemal Pasha, Sivas Congress, İrade-i Milliye

Received Date: 20/04/2020

Accepted Date: 10/09/2020

Оценка газеты с помощью редакционных статей , опубликованных в «Ираде-и Миллийе»

Резюме

Первая мировая война закончилась Мудросским перемирием , подписанным 30 октября 1918 года в Османской империи. После подписания перемирия государства Антанты предприняли действия по осетинским землям. Вторжения, начавшиеся после перемирия и участия Греции в этих вторжениях, привели к усилению национальной борьбы. Мустафа Кемаль-паша приехал в Самсун и начал собирать людей для сопротивления вторжениям, поэтому национальная борьба набирала обороты. В связи с этим на конгрессе в Эрзуруме был создан представительный комитет для защиты прав городов, направляющих своих представителей на конгресс. Председателем этого комитета был избран Мустафа Кемаль Паша. Этот комитет стал представителем всей страны на Сивасском конгрессе. Чтобы разъяснить народу национальную борьбу, было решено издать газету. Газета, созданная для его цели, называлась «Ираде-и Миллие». После открытия Ассамблеи, пока газета *Hakimiyet-i Milliye* не вышла в Анкаре, «*İrade-i Milliye*» стала официальным изданием «Национальной борьбы». В этом исследовании будут проанализированы статьи, опубликованные в «Ираде-и-Милли», и будет проведена оценка газеты.

Ключевые слова: Османская империя, Мустафа Кемаль-паша, Сивасский конгресс, Ираде-и Миллийе

Получено: 20/04/2020

Принято: 10/09/2020

Giriş

İrade-i Milliye Gazetesi Milli Mücadele'nin başında, hareketin ilk resmi organı olmuştur. Sivas Kongresi sırasında alınan bir kararla kurulması bu durumu açıkça göstermektedir. Dönemin şartları içinde Milli Mücadele'yi halka anlatmak, İstanbul basınının iddialarına cevap vermek ve gerektiğinde İtilaf Devletleri'ne mesaj göndermek için kullanılmıştır. Bu çalışmada gazetede çıkan başyazılar incelenerek gazetenin yayım politikası hakkında değerlendirme yapılmıştır. Böylece Mustafa Kemal Paşa'nın izlediği siyasete paralel olarak gazetede ne tarz yazılar kaleme alındığı, nasıl değerlendirmeler yapıldığı gösterilmiştir.

1-Tarihi Arka Plan ve Gazete Hakkında Genel Bilgiler

Osmanlı İmparatorluğu Birinci Dünya Savaşı'ndan ağır bir yenilgiyle çıkmıştır.¹ İtilaf Devletleri daha savaş devam ederken Osmanlı topraklarını aralarında paylaşmak için bazı gizli antlaşmalar yapmışlardır.² Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında İtilaf Devletleri bu paylaşım planlarını hayata geçirmeye başlamışlardır.³ İşgaller Anadolu'da Milli Mücadele'nin başlamasına yani halkın kendini savunmasına yol açmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkışı ile beraber Milli Mücadele teşkilatlanmaya ve merkezi bir hal almaya başlamıştır. Milli Mücadele'nin teşkilatlanması Erzurum Kongresi ile birlikte hızlanmış ve ortaya Temsil Heyeti çıkmıştır. Başkanlığını Mustafa Kemal Paşa'nın yaptığı bu heyet Sivas Kongresi ile birlikte neredeyse bütün ülke üzerinde nüfuz sahibi olmuştur.⁴ Temsil Heyeti'nin baskısı nedeniyle İstanbul Hükümeti seçimlerin yapılmasını kabul etmek zorunda kalmıştır. Buna rağmen Ankara'da Büyük Millet Meclisi açılıncaya kadar Temsil Heyeti, Milli Mücadele'nin başlıca yürütme organı olarak kalmıştır. Mustafa Kemal Paşa yürütülen mücadeleyi halka daha iyi anlatmak ve Milli Mücadele aleyhtarlarının propagandalarına cevap vermek için bir

¹ Ercüment Kuran, "Birinci Dünya Savaşı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 6, TDV Yayınları, İstanbul 1992, s. 199.

² Cevdet Küçük, "Sykes-Picot Antlaşması", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 38, TDV Yayınları, İstanbul 2010, s. 206. ve Cevdet Küçük, "Sevr Antlaşması", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 37, TDV Yayınları, İstanbul 2009, s. 1.

³ Cemil Öztürk, "Mondros Mütarekesi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 30, TDV Yayınları, İstanbul 2005, s. 272.

⁴ Cevdet Küçük, "Milli Mücadele", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 30, TDV Yayınları, İstanbul 2005, s. 78.

basın kuruluşuna ihtiyaç olduğunu fark etmiştir.⁵ Bu nedenle Sivas Kongresi'nde alınan bir kararla İrade-i Milliye Gazetesi yayın hayatına başlamıştır.⁶

İrade-i Milliye Gazetesi Mustafa Kemal Paşa liderliğinde ve Mazhar Müfit Kansu'nun yazı işleri müdürlüğü altında kurulmuştur. Gazetenin imtiyaz sahibi ise Selahattin Ulusalerc'tir.⁷ İrade-i Milliye Gazetesi'nin ilk baskısı 14 Eylül 1919 günü yapılmıştır. Gazete ilk olarak Sivas Kongresi kararlarını halka duyurmayı amaçlamıştır.⁸ Gazetenin adının altında "*Milletin dilek ve taleplerinin savunucusudur*" ibaresi yer almıştır. Bu ifadeden gazetenin amacının, halkın sesini İstanbul Hükümeti'ne ve dünya kamuoyuna duyurmak olduğu anlaşılmaktadır. Başlangıçta gazetenin haftada iki gün basılması düşünülmüştür.⁹ Ancak bu pek mümkün olmamış gazete genellikle haftada bir kez basılabilmektedir.¹⁰ Gazete Milli Mücadele'nin resmi yayın organı olduğu için gazetenin yayın politikası Temsil Heyeti'nin politikasıyla paralellik göstermiştir.

2-Gazetede Çıkan Başyazılar Üzerine Bir Değerlendirme

İrade-i Milliye Gazetesi'nin öncelikli amacı Milli Mücadele'nin taleplerini ve Sivas Kongresi kararlarını halka anlatmak olduğu için gazetenin 14 Eylül 1919 tarihli ilk S.sının başyazısında "*Harekat-ı Milliye'nin Esbabı*" isimli makale yayınlanmıştır. İsmail Hami Bey tarafından kaleme alınan bu yazıda, ülkenin içinde olduğu kötü durumun sadece Birinci Dünya Savaşı'ndan kaynaklanmadığı ifade edilmiştir. Yazıda şu anki durumdan yıllardır devam eden kötü yönetimler sorumlu tutulmuştur. Yazıda ayrıca Sadrazam Damat Ferit Paşa'nın aciz siyaseti ve izlediği politika eleştirilmiştir. Milli Mücadele'nin bu zayıf politikayı ortadan kaldırmak için doğduğu belirtilmiştir.¹¹ Bu yazı ile halka İstanbul Hükümeti'nin teslimiyetçi politikası anlatılarak Milli Mücadele'nin gerekliliği ispat edilmeye çalışılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu 19. Yüzyıl boyunca pek çok yenilgi almış birçok sıkıntı çekmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın

⁵ Selçuk Ural, "Ali Galip Olayının Milli Mücadele Taraftarı Gazetelerdeki (İrade-i Milliye, Albayrak) Yankıları", *Atatürk Yolu Dergisi*, C. 8, S. 29, 2002, s. 164.

⁶ Kemal Arı, "Atatürk'ün Yazarlığı ve Gazeteciliği", *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi*, C. 5, S. 13, 2006, s. 13.

⁷ Mehmet Temel, "Health Related Articles, News and Announcements Published in İrade-i Milliye Newspaper", *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C: 7, S. 14, 2007, s. 2.

⁸ Burhan Paçacıoğlu, "Cumhuriyete Kadar Sivas Basını ve İrade-i Milliye'nin Yeri", *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, C. 14, 2003, s. 97.

⁹ Emine Pancar, "Milli Mücadele'nin Halka Anlatılmasında İrade-i Milliye Gazetesiyle Yürütülen Propaganda Faaliyeti", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 23, S. 1, 2013, s. 292.

¹⁰ Fatih Dervişoğlu, "Milli Mücadele Döneminde Basın ve İrade-i Milliye Gazetesi" *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 2, S. 6, 2009, s. 160.

¹¹ İsmail Hami, "Harekat-ı Milliye'nin Esbabı", *İrade-i Milliye*, S. 1, 14 Eylül 1919 Sivas, s. 1.

kaybedilmesi ülkenin işgaline yol açmıştır, ancak özellikle Mustafa Kemal Paşa tek sorunun askeri yenilgi olmadığını, toplumsal hayatta ciddi sıkıntılar olduğunu fark etmiştir. Bu yazıda bunun ipuçları görülmektedir.

Gazetenin sıradaki S.sında çıkan başyazıda İstanbul Hükümeti'nin eylemleri eleştirilmiştir. Damat Ferit Paşa'nın, Milli Mücadele aleyhtarı faaliyetleri nedeniyle İstanbul ile ilişkilerin kesildiğini halka duyurmuştur.¹² Böylece Temsil Heyeti izlediği politikayı gazete aracılığıyla halka açıklamıştır. İstanbul Hükümeti'nin Anadolu'da Milli Mücadele'yi engellemeye yönelik faaliyetleri karşısında Temsil Heyeti'nin talimatıyla Anadolu İstanbul ile iletişime son vermiştir. Bu durum Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin düşmesine yol açmıştır. Bu yazıda iletişimi kesme kararı kamuoyuna anlatılmaktadır.

Gazetenin üçüncü S.sının başyazısında veliaht Abdülmecid Efendi'nin layihası yer almıştır.¹³ Bu olaydan Temsil Heyeti'nin henüz hanedanı hedef almadığı görülmektedir. Gazete de tıpkı Temsil Heyeti gibi sadece İstanbul Hükümeti'ni eleştirmiş, Padişahı yada hanedanı hedef almamıştır.

Zaten Milli Mücadele'nin ilk dönemlerinde Mustafa Kemal Paşa sadece İstanbul Hükümeti'ni ve özellikle Damat Ferit Paşa'yı eleştirmiş, Padişahı bu eleştirilerin dışında tutmuştur. Buna bağlı olarak İrade-i Milliye Gazetesi de benzer hareket etmiştir. Örneğin 28 Eylül 1919 günü çıkan gazetenin başyazısında Sadrazam Damat Ferit Paşa'yı ve İstanbul'daki hükümeti sert şekilde eleştiren bir makale yayımlanmıştır. Ancak aynı yazıda Padişah hakkında olumlu değerlendirmeler yapılmıştır. Makalede Padişahın Milli Mücadele'ye karşı olmadığı fakat Ferit Paşa'nın Milli Mücadele aleyhtarı bir politika izleyerek padişaha ihanet ettiği iddia edilmiştir.¹⁴

2 Ekim 1919 günü çıkan gazetede, Temsil Heyeti'nin Ferit Paşa Hükümeti'ni düşürmeye yönelik çalışmalarına paralel olarak yine Ferit Paşa'yı hedef alan bir yazı yayımlanmıştır. Bu yazıda Damat Ferit Paşa kendi hain amaçları için hükümeti kullanmakla itham edilmiştir. Kabine üyeleri de bu zararlı faaliyetlere alet olmakla suçlanmışlardır. Gazetede İstanbul Hükümeti, halkın aleyhine faaliyet göstererek

¹² İsmail Hami, "Ferit Paşa Kabinesiyle Kat-ı Münasebet", *İrade-i Milliye*, S. 2, 17 Eylül 1919 Sivas, s. 1.

¹³ *İrade-i Milliye*, "Veliaht-ı Saltanat Hazretlerinin Layihası", S. 3, 21 Eylül 1919 Sivas, s. 1.

¹⁴ *İrade-i Milliye*, "Padişahımız Ne Emrediyor Hükümet Ne Yapıyor", S. 4, 28 Eylül 1919 Sivas, s. 1.

işgalcilerle işbirliği yaptığı için hain olarak damgalanmıştır.¹⁵ Damat Ferit Paşa İngiltere ile işbirliği yaparak iktidarda kalmaya çalıştığı için Milli Mücadele'ye karşı sert bir tutum takınmıştır. Kendisi İngilizlerle işbirliği yapmanın Osmanlı İmparatorluğu'nu kurtarmak için tek seçenek olduğuna inandığı için Milli Mücadele'yi vatanı tehlikeye atmakla suçlamıştır. Ancak kendi izlediği yolun ülkeyi kurtarmadığını, İngilizlerin zaman kazanmak için kendisini kullandığını Sevr Antlaşması ortaya çıktığı zaman fark edecektir.

Sadrazam Damat Ferit Paşa'nın istifası üzerine Temsil Heyeti'nin İstanbul'a karşı tutumu yumuşamıştır. Buna bağlı olarak İrade-i Milliye'nin tavrı da değişmiştir. 7 Ekim 1919 günü çıkan gazetede Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyeti-i Temsiliyesi adına Mustafa Kemal Paşa'nın yeni hükümetten taleplerini dile getiren bir haber yer almıştır. Haberde, Mustafa Kemal Paşa'nın yeni hükümetten Erzurum ve Sivas Kongresi kararlarına bağlı kalmasını ve Meclis açılıncaya kadar İtilaf Devletleri'yle, halkın kaderini etkileyecek anlaşmalar yapmamasını istediği okuyucuya duyurulmuştur. Ayrıca haberde Meclis açıldıktan sonra halkın temsilcilerinin seçtiği kişilerin barış anlaşması için görüşmeler yapabileceği ifade edilmiştir.¹⁶ Mustafa Kemal Paşa'nın en çok vurguladığı nokta meclis kapalı olduğu sürece İtilaf Devletleri ile bir barış antlaşması yapılmaması gerektiğidir. Mustafa Kemal Paşa Padişahın, kendisini kurtarmak için ülkenin aleyhine olacak bir antlaşmayı kabul etmesinden korkmaktadır. Nitekim Osmanlı Hükümeti Sevr Antlaşması'nı kabul edecek ancak halkın temsilcilerinden oluşan Büyük Millet Meclisi antlaşmaya karşı çıkacaktır.

Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin bir başka beyannamesi gazetenin 7. S.ında yayımlanmıştır. Beynamede Ferit Paşa'nın istifası nedeniyle yaşanan memnuniyet dile getirilmiş ve yeni hükümetten beklentiler bir kez daha dile getirilmiştir.¹⁷ Böylece Temsil Heyeti taleplerini halka, İstanbul'da kurulacak yeni hükümete ve İtilaf Devletleri'ne basın yoluyla duyurmuştur.

İstanbul'da yeni hükümeti kurmakla görevlendirilen Ali Rıza Paşa'nın, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin telgrafına verdiği yanıt gazetenin 8. S.ında yayımlanmıştır. Bu telgrafta Ali Rıza Paşa Milli Mücadele'den hem kendisinin hem de

¹⁵İrade-i Milliye, "Ferit Paşa'nın Rûfaka-yı Hıyaneti", S. 5, 2 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

¹⁶ Mustafa Kemal, "Sadrazam Fehametlü Devletlü Ali Rıza Paşa Hazretlerine", *İrade-i Milliye*, S. 6, 7 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

¹⁷İrade-i Milliye, "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Tarafından Neşrolunan Beyanname", S. 7, 12 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

Padişahın memnun olduğunu ifade etmiştir.¹⁸ Temsil Heyeti de fırsatı kaçırmamış ve bu telgrafi gazetede yayımlayarak Milli Mücadele'ye olan halk desteğini arttırmaya çalışmıştır. Bu dönemde Anadolu halkı için Padişahın büyük önem taşıdığını kabul etmek gerekir. Temsil Heyeti de bunun farkında olduğu için bu şekilde davranmıştır.

27 Ekim 1919 tarihli gazetede başyazıda zararlı faaliyetleri nedeniyle Ermeniler ve Rumlar sert bir şekilde eleştirilmişlerdir. Önde gelen Ermeniler ve Rumlar, Milli Mücadele aleyhine Avrupa'da zararlı propaganda yapmakla suçlanmışlardır. Oysa Osmanlı İmparatorluğu'nun Erivan'da kurulan Ermeni devletini tanıdığı ve Ermeniler aleyhinde bir faaliyette bulunmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca Anadolu'daki mücadelenin de Ermenilere karşı bir girişim olmadığı vurgulanmıştır.¹⁹ Gerçekten de Ermeniler ve Rumlar Anadolu'dan pay alabilmek için Türklere karşı mücadeleye girişmişler ve Avrupa'da Türk karşıtı propaganda yapmışlardır. Ancak Milli Mücadele'nin başarıya ulaşması, ellerinin boş kalmasına yol açacaktır.

Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadele karşısındaki İtilaf Devletleri bloğunu dağıtmak için Fransa ile iyi ilişkiler kurmaya çalışmıştır. Bu kapsamda Güney Cephesi'nde mücadele edilen Fransa'ya zaman zaman dostluk eli uzatılmış ve Türkiye ile iyi ilişkilerin sağlayacağı kazanımlar belirtilmiştir. İrade-i Milliye Gazetesi bu tarz girişimlerde kullanılmıştır. Örneğin 3 Kasım 1919 günü basılan gazetede Türkiye ve Fransa ilişkileri hakkında bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda Fransa'nın Türkiye ile yaklaşması durumunda bunun Fransa'ya ne gibi faydalar sağlayacağı değerlendirilmiştir.²⁰ Mustafa Kemal Paşa'nın dış politikada uyguladığı planlardan biri sadece İngiltere'yi hedef alarak İtilaf Devletleri arasında ayrılığa yol açmaya çalışmaktır. Ayrıca Fransa ile varılacak bir uzlaşıda Güney Cephesi'nin emniyet altına alınacağı da düşünülmektedir.

Bir sonraki gazetede yer alan başyazıda Milli Mücadele'nin halkın isteğiyle ortaya çıktığı ve halkın haklarını savunduğu vurgulanmıştır.²¹ Böylece meclisin açılmasından sonra Temsil Heyeti'ne gerek olmadığına yönelik yapılan propagandaya cevap verilmiştir. Zaten Mebusan Meclisi uzun süreli olmayacak İngilizler tarafından

¹⁸İrade-i Milliye, "Memnuniyet-i Mülükane", S. 8, 19 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

¹⁹İrade-i Milliye, "Hala Mugalata", S. 9, 27 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

²⁰İrade-i Milliye, "Türkiye ve Fransa", S. 10, 3 Kasım 1919 Sivas, s. 1.

²¹İrade-i Milliye, "İntihabat", S. 11, 10 Kasım 1919 Sivas, s. 1.

dağıtılacaktır. Bu zaman zarfında Temsil Heyeti'nin varlığını sürdürmesi Anadolu'daki mücadelenin güç kaybetmesine engel olmuştur.

Gazetenin 12. S.sı “*Yeni İşgaller Muvacehesinde*” manşetiyle basılmıştır. Gazetede başyazıda öncelikle İzmir'in işgal edilmesinden, işgal sonrasında yaşanan sıkıntılardan ve işgalin milletin vicdanında açtığı büyük yaradan bahsedilmiştir. Yazının devamında ise İtilaf Devletleri'nin yeni işgaller planladığı iddia edilerek ve halk Milli Mücadele'ye katılmaya davet edilmiştir.²²

Gazetenin 13. S.sındaki yazıda geçmişe yönelik bir değerlendirme yapılmıştır. Yazıda öncelikle Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nun faaliyetleri değerlendirilmiş aynı zamanda Türk Ordusu'nun ve halkın durumu analiz edilmiştir. Yazının devamında Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında yaşanan gelişmeler mercek altına alınmış ve Milli Mücadele'nin amacı bir kez daha dile getirilmiştir.²³ Böylece bir yandan İstanbul basınının Osmanlı İmparatorluğu aleyhine yaptığı eleştirilere cevap verilmiş diğer yandan da Avrupa kamuoyuna mesaj gönderilmiştir.

Gazetenin 1 Kasım 1919 günü çıkan S.sındaki başyazıda Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti hakkında bir değerlendirme yapılmıştır. Gazete bu haberde meclisin açılmasından sonra cemiyetin varlığını sürdürmesinin gerekli olup olmadığını tartışmıştır. Haberde ülkenin kurtuluşu için cemiyete ve Kuvva-i Milliye'ye ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.²⁴ Böylece seçimler sonrasında Anadolu'daki hareketin dağılması gerektiğini savunanlara karşı Mustafa Kemal Paşa'nın tezi savunulmuştur. Zaman Mustafa Kemal Paşa'nın haklı olduğunu gösterecek, meclisin dağıtılması sonrasında cemiyet Milli Mücadele'nin devam etmesinde önemli rol oynayacaktır.

Gazetenin 8 Aralık 1919 tarihli S.sında açılacak olan meclis hakkında bir değerlendirme yapılmıştır. Meclisin açılmasının önemi vurgulanmış ve meclisin halkın haklarını savunacağı ifade edilmiştir. Meclisin açılmasının mücadeleyi başarıya ulaştırmada önemli bir adım olduğu ve bu durumun barış sürecinde olumlu bir etki yaratabileceği belirtilmiştir.²⁵ Mustafa Kemal Paşa Milli Mücadele boyunca mücadelenin meşru bir zemine oturması için yoğun çaba göstermiştir. Bunun için önce

²²*İrade-i Milliye*, “Yeni İşgaller Muvacehesinde”, S. 12, 17 Kasım 1919 Sivas, s. 1.

²³*İrade-i Milliye*, “Leh veya Aleyh”, S. 13, 24 Kasım 1919 Sivas, s. 1.

²⁴*İrade-i Milliye*, “Tereddi Meselesi”, S. 14, 1 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

²⁵*İrade-i Milliye*, “Meclis-i Millide”, S. 15, 3 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

kongreler toplanmış daha sonra seçimler yapılmıştır. Halkın temsilcilerinden oluşan meclisin açılması bu bağlamda çok önemli bir adım olmuştur.

İrade-i Milliye Gazetesi'nin 16. S.sı modernleşmek konusuna odaklanmıştır. Çıkan yazıda ülkenin gerçek anlamda kurtuluşu için halkın modernleşmesi gerektiği vurgulanmıştır. Modernleşmenin artıları anlatılarak süreç halka sevdirmeye çalışılmıştır.²⁶ Bu tarz yazılarla Mustafa Kemal Paşa halka bu kavramı tanıtmaya çalışmıştır. Ayrıca savaş sonrası için de bazı sinyaller vermiştir.

22 Aralık 1919 günü gazetede başyazıda Temsil Heyeti'nin Sivas'tan ayrıldığı duyurulmuş ve kongreden sonra yaşanan gelişmeler hakkında bir değerlendirme yapılmıştır. Yazıda öncelikle Damat Ferit Paşa ve hükümetinin zararlı faaliyetleri eleştirilmiştir. Yazının devamında bu durum karşısında Mustafa Kemal Paşa'nın girişimleri ve Sivas Kongresi hakkında bir analiz yapılmıştır. Temsil Heyeti'nin politikası ve Damat Ferit Paşa Hükümeti karşısındaki zaferi değerlendirilmiştir. İstanbul'daki hükümet değişikliği, seçimlerin yapılması ve meclisin açılacak olması Milli Mücadele'nin en önemli başarıları olarak gösterilmiştir.²⁷

Gazetenin 18. S.sının manşetinde Elbistan'da yapılan miting yer almıştır. İşgal nedeniyle sıkıntı çeken halkın sesini duyurmak için bu tarz girişimlerde bulunduğu vurgulanmıştır. Çıkan yazıda Batı dünyası tarih boyunca Osmanlı İmparatorluğu'na düşmanca davranmakla suçlanmıştır. Ayrıca bu tarz faaliyetlerin halkın kararlılığını göstermek açısından önemi belirtilerek bu girişimlerin iyi sonuçlar doğuracağı ifade edilmiştir.²⁸

Gazetenin 19. S.sı gazetenin mali kaynaklarını açıklamış ve gazete hakkında atılan iftiralara cevap vermiştir. Yazıda gazetenin basımı için toplanan ve ayrılan paranın kullanımı konusunda herhangi bir usulsüzlük yapılmadığı vurgulanmıştır.²⁹

Gazetenin 12 Ocak 1920 günü çıkan S.sı daha çok diplomatik ilişkilere ve barış anlaşması meselesine odaklanmıştır. Başyazı olarak çıkan "*Türkiye Sulhü ve Avrupa Siyaseti*" isimli yazıda öncelikle galip devletlerin savaş sonrası izledikleri politika tepki ile karşılanmıştır. Savaştan bu kadar süre geçmesine rağmen sorunların çözülememesi

²⁶İrade-i Milliye, "Asri Zihniyet ve Tenakuzlarımız", S. 16, 15 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

²⁷İrade-i Milliye, "Heyet-i Temsiliye Şehrimizden Giderken", S. 17, 22 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

²⁸İrade-i Milliye, "Elbistan Mitingi Münasebetiyle", S. 18, 29 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

²⁹İrade-i Milliye, "YanlıŞ Bir Zehab ve İftira", S. 19, 5 Ocak 1920 Sivas, s. 1.

nedeniyle İtilaf Devletleri şiddetli bir şekilde eleştirilmiştir. İzmir'in ve Anadolu'nun çeşitli yerlerinin işgalleri nedeniyle sorunların arttığı vurgulanarak bu sağlıksız durumun barış anlaşması ile resmileştirilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Zaten böyle bir girişimi Türk halkının kabul etmeyeceği ve bu tarz bir hareket karşısında halkın kendisini başarıyla savunacağı belirtilmiştir.³⁰

İrade-i Milliye Gazetesi'nin bir sonraki S.sı Mebusan Meclisi'nin açılışını duyurmuştur. Haberde öncelikle meclisin açılmasından önce yaşanan zorluklardan bahsedilmiş ve eski Ferit Paşa hükümeti şiddetli bir şekilde eleştirilmiştir. Haberin devamında ise seçimlerin özgür ve güvenli bir havada gerçekleştirildiği dile getirilmiştir. Meclisin kendisine verilen görevi eksiksiz yerine getireceği ve halkın hakkını sonuna kadar savunacağı vurgulanmıştır.³¹ Burada görüldüğü gibi gazete her fırsatta halkın kararlılığını ve mücadele azmini vurgulamıştır. Böylece hem İtilaf Devletleri ve İstanbul Hükümeti'ne mesaj verilmiş hem de halka yönelik bir propaganda yapılmıştır.

Gazetenin sıradaki S.sı daha çok dış gelişmelere odaklanmıştır. Çıkan yazıda öncelikle savaştan sonra Avrupa'nın durumu analiz edilmiştir. Ayrıca Rusya'nın durumu ve Avrupa-Bolşevik ilişkileri gibi konular ele alınmıştır. Bunun dışında İtilaf Devletleri'nin Osmanlı İmparatorluğu'na karşı uyguladıkları politika eleştirilmiştir.³²

Gazetenin 23. S.sı uluslararası ilişkilere odaklanmaya devam etmiştir. Başyazıda öncelikle, Tan gazetesinde Osmanlı İmparatorluğu hakkında çıkan yazı analiz edilmiştir. Yazının devamında ise Türkiye-Avrupa ilişkilerinin geleceği değerlendirilmiştir.³³

Mustafa Kemal Paşa İtilaf Devletleri'ne karşı yürüttüğü politikada zaman zaman İslam dünyasına yönelik girişimlerde bulunmuştur. Müslümanlar arası dayanışma fikrini vurgulayarak sömürgelerinde birçok Müslüman topluluk olan İtilaf Devletlerini baskı altına almaya çalışmıştır. İrade-i Milliye Gazetesi de bu kapsamda yazılar yayımlamıştır. Örneğin gazetenin 24. S.sında Müslümanlara yönelik bir yazı yayımlanmıştır. Bu yazıda Avrupa'nın İslam alemi aleyhine yürüttüğü politika eleştirilerek, İslam dünyası Avrupa'ya karşı mücadele etmeye çağırılmıştır. Bunun

³⁰İrade-i Milliye, "Türkiye Sulhü ve Avrupa Siyaseti", S. 20, 12 Ocak 1920 Sivas, s. 1.

³¹İrade-i Milliye, "Meclis-i Mebusan Açıldı", S. 21, 19 Ocak 1920 Sivas, s. 1 .

³²İrade-i Milliye, "Güneş Nereden Doğacak", S. 22, 26 Ocak 1920 Sivas, s. 1.

³³İrade-i Milliye, "Bizden Ne Bekliyorlar", S. 23, 2 Şubat 1920 Sivas, s. 1.

gerçekleşmemesi durumunda Müslümanların Batı'nın eline düşecekleri ifade edilmiştir. Yazıda ayrıca Türkiye'ye yapılanlar eleştirilmiştir.³⁴

İrade-i Milliye Gazetesi'nin bir sonraki S.sında yine dış politika hakkında bir makale yer almıştır. Bu makalede İtilaf Devletleri'nin ve özellikle İngiltere'nin Birinci Dünya Savaşı sırasındaki politikaları eleştirilmiştir. Yazıda savaş sonrasında yaşanan sorunların baş sorumlusu olarak İngiltere gösterilmiştir.³⁵ Bu tarz yazılar Mustafa Kemal Paşa'nın İtilaf Devletleri içinde İngiltere'yi hedef alma politikasının gazeteye yansımaları olarak değerlendirilebilir.

Gazetenin 26. S.sı "*Hakkın Galebesi*" başlığıyla çıkmıştır. Çıkan başyazıda Paris Barış Konferansı analiz edilmiştir. Barışı sağlamak için bu tarz girişimler yapılması olumlu olarak değerlendirilmiştir. Yazıda ayrıca savaş sonrası Anadolu'nun durumu ve Avrupa siyaseti hakkında bazı analizler yapılmıştır. Milli Mücadele'nin talepleri de bir kez daha vurgulanmıştır.³⁶ Burada Anadolu hareketinin konferans öncesinde basın yoluyla isteklerini bir kez daha Avrupa kamuoyuna ilettiği görülmektedir.

Gazetenin bir sonraki S.sında Damat Ferit Paşa ve Ali Kemal Beyi eleştiren sert bir yazı yayımlanmıştır. Bu yazıda temel olarak Hürriyet ve İtilaf Fırkasının programı ve izlediği politikalar eleştirilmiştir. Yazıda fırka millet düşmanı bir organizasyon olarak nitelenmiştir. Yazının devamında Cemiyet-i Ahmediye'nin zararlı faaliyetleri hakkında bir analiz yapılmıştır. Cemiyet para karşılığında İngiltere'ye hizmet etmekle suçlanmıştır.³⁷

Gazetenin 8 Mart 1920 tarihli S.sında çıkan başyazıda İstanbul'un durumu değerlendirilmiştir. Bu yazıda bazı grupların İngilizlerle işbirliği yaparak vatana ihanet ettikleri ifade edilmiştir. Bu tarz hainlerin faaliyetleri yüzünden Ali Rıza Paşa kabinesinin görevden çekilmek zorunda kaldığı iddia edilmiştir. Bu grupların ülkenin kurtuluşunu baltaladığı belirtilmiştir. Bu nedenle halk bunlara karşı dikkatli olmaya çağırılmıştır.³⁸ Bu tarz yazılar Anadolu hareketinin İstanbul'daki iş birlikçileri hedef almasına paralel olarak çıkmıştır.

³⁴İrade-i Milliye, "Tehlike Karşısındayız", S. 24, 9 Şubat 1920 Sivas, s. 1.

³⁵İrade-i Milliye, "En Büyük Tehlike", S. 25, 16 Şubat 1920 Sivas, s. 1.

³⁶İrade-i Milliye, "Hakkın Galebesi", S. 26, 23 Şubat 1920 Sivas, s. 1.

³⁷İrade-i Milliye, "Cemiyet-i Ahmediye yahut Şer ve Fesat Ocağı", S. 28, 4 Mart 1920 Sivas, s. 1.

³⁸İrade-i Milliye, "Kundakçılık Siyaseti", S. 29, 8 Mart 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye Gazetesi'nin sıradaki S.sında İstanbul'daki durum hakkında olumlu bir makale yayımlanmıştır. Gazete İstanbul'un mevcut durumundan geç haberdar olduğu için 15 Mart 1919 tarihli "*Halasa Doğru*" isimli yazıda pek çok olumlu değerlendirme yer almıştır. Bu makalede Salih Paşa Hükümeti'nin göreve başlaması olumlu karşılanmış ve yeni hükümetin milli bir siyaset izleyeceği iddia edilmiştir. Bu hükümetin göreve gelmesinde halkın çabasının etkili olduğu savunulmuştur. Bu yazıda ayrıca İngilizlerin tüm faaliyetlerine rağmen Milli Mücadele'nin başarı ile sonuçlanacağı bir kez daha vurgulanmıştır.³⁹

Gazetenin 31. S.sı 18 Mart 1920 günü yayımlanmıştır. Bu S.da daha çok Türkiye-Fransa ilişkilerini değerlendiren ve Güney Cephesi'ndeki mücadeleye odaklanan bir başyazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda İslam dünyası ile yaşadığı ilişkilerin Fransa'nın dünya politikasındaki yerini belirleyeceği iddia edilmiştir. Fransa'nın bu konuda başarılı olabilmesi için de Türkiye ile iyi ilişkiler tesis etmesi gerektiği ifade edilmiştir. Türkiye ile kuracağı iyi ilişkilerin Fransa'ya Orda Doğu'da büyük üstünlük sağlayacağı da vurgulanmıştır.⁴⁰ Böylece Mustafa Kemal Paşa Fransa ile süren mücadele esnasında bir yandan da Fransa'ya basın vasıtasıyla dostluk eli uzatmıştır. Paşa böylece hem mücadeleyi sonlandırarak diğer meselelere odaklanmak hem de Fransa'yı İngiltere'den uzaklaştırmak istemiştir. Paşa Fransa'yı baskı altına almak için bir kez daha İslam kartını da oynamıştır. İrade-i Milliye de bu tarz mesajların iletilmesi rolünü üstlenmiştir.

İrade-i Milliye İstanbul'un işgalini halka ancak 22 Mart 1920 günü duyurabilmiştir. "*Kabus*" başlığıyla çıkan başyazıda işgal sert bir şekilde protesto edilmiştir. Yazının başında "*Ey alem-i İslam, ey beşeriyet-i masume, yirminci asr-ı medeniyetin zalim cellatları medeniyet alemi lekedar etmektedir; insaniyetin fikr-i namus ve ismetinin nasıl ayaklar altına alındığı İstanbul'da görünüz*" ifadesi yer almıştır. Yazıda Batı dünyasının Müslümanlara karşı gaddar tavrının bir kez daha gözler önüne serildiği belirtilerek, işgalin sadece Türklere karşı değil Hilafet merkezine yapıldığı için bütün İslam dünyasına karşı olduğu ifade edilmiştir. Müslüman aleminin bu saldırı karşısında sessiz kalması halinde kendi geleceğini tehlikeye atacağı belirtilmiştir. İslam dünyası için Hilafetin merkezinin işgal edilmesinin büyük bir utanç olduğu vurgulanmıştır. Osmanlı başkentine yapılan bu saldırının her Türk için büyük bir

³⁹İrade-i Milliye, "Halasa Doğru", S. 30, 15 Mart 1920 Sivas, s. 1.

⁴⁰İrade-i Milliye, "Alem-i İslam ve Fransa", S. 31, 18 Mart 1920 Sivas, s. 1.

utanç olduğu da ifade edilmiştir. Yazının devamında İstanbul'un işgal edilmesinin Milli Mücadele'yi ortadan kaldıramayacağı belirtilerek mutlaka bunun intikamının alınacağı vurgulanmıştır.⁴¹

İstanbul'un işgali nedeniyle Mustafa Kemal Paşa hem Sovyet Rusya ile hem de İslam alemiyle yakın ilişkiler kurarak Batı dünyasını baskı altına lamaya çalışmıştır. İrade-i Milliye de bu politikayı desteklemekte kullanılmıştır. Bu doğrultuda gazetenin 22 Mart günü çıkan başyazısı İstanbul'un işgalini duyurmanın yanı sıra İslam dünyasına birlik çağrısı yapmıştır. İşgal bütün İslam dünyasına yönelik bir hareket olarak gösterilerek Müslümanların desteğinin elde edilmesine çalışılmıştır.

Gazetenin 29 Mart 1920 günü çıkan S.sında “*Vahdet-i Milliye*” isimli bir başyazı yayımlanmıştır. Bu yazıda işgal bir kez daha protesto edilmiş ve İstanbul'daki vahim durum anlatılmıştır. İşgal edilen noktalar kamuoyuyla paylaşılmış ve İtilaf Devletleri kınanmıştır. Azınlıkların öldürüldüğüne dair dedikoduların yalan olduğu belirtilerek bunun tersine gayrimüslimlerin Türkleri katlettikleri iddia edilmiştir. Yaşanan bu acı olaylar karşısında Yazıda Milli Mücadele'ye olan inancın tam olduğu ve halkın kendine güvenini kaybetmediği vurgulanmıştır. Türk halkının mücadele etmeye karar verdiği ve bu kararın Milli Mücadele'yi zafere taşıyacak en önemli etken olduğu belirtilmiştir.⁴² Bu yazı bir bakıma işgal sonrasında tüm halkı Anadolu'daki mücadeleye davet etmekte ve Temsil Heyeti'nin kararlılığını vurgulamaktadır.

1 Nisan 1920 tarihli İrade-i Milliye Gazetesi İstanbul basınının saldırılarına cevap vermiştir. İstanbul'daki bazı gazeteler düşmanla işbirliği yaparak Milli Mücadele aleyhine faaliyet göstermekle suçlanmıştır. Peyam-ı Sabah gazetesi İtilaf Devletleri'nin sözcüsü olmakla itham edilmiştir. Bu gazetenin yazarı Ali Kemal Bey de düşmanla işbirliği yapan bir vatan haini olarak tanımlanmıştır.⁴³

Bir sonraki gazetede çıkan başyazıda Milli Mücadele'ye olan inanç bir kez daha vurgulanmıştır. İtilaf Devletleri'nin savaş sonrasında insanlık dışı bir şekilde Anadolu'ya saldırdıkları ifade edilmiş ve onlarla işbirliği yapan azınlıklar vatana ihanetle suçlanmışlardır. Fakat Türk halkının bütün olumsuzluklara rağmen zafere olan inancını koruduğu bu nedenle Milli Mücadele'nin mutlaka başarıyla sonuçlanacağı

⁴¹İrade-i Milliye, “Kabus”, S. 32, 22 Mart 1920 Sivas, s. 1.

⁴²İrade-i Milliye, “Vahdet-i Milliye”, S. 33, 29 Mart 1920 Sivas, s. 1.

⁴³İrade-i Milliye, “İstanbul ve Matbuatı”, S. 34, 1 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

ifade edilmiştir.⁴⁴ Bu tarz yazılarla halkın Milli Mücadele'ye olan inancının ve desteğinin artırılması hedeflenmiştir. Aynı zamanda Milli Mücadele aleyhtarı gazetelerin propagandasına karşılık verilmeye çalışılmıştır.

Gazetenin 12 Nisan 1920 günü yayımlanan S.sında bir kez daha mücadelenin başarılı olacağına dair inanç vurgulanmıştır. Çıkan başyazıda halkın birlikte hareket etmesi durumunda Milli Mücadele'nin zaferle sonuçlanacağı ifade edilmiştir.⁴⁵ İstanbul Hükümeti'nin kışkırtmasıyla Anadolu'da isyanların çıkmaya başladığı bir dönemde bu tarz yazılarla halkın birlikteliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

19 Nisan günü çıkan gazete Salih Paşa Hükümeti'nin İngiliz baskısına dayanamayarak istifa etmek zorunda kaldığını halka duyurmuştur. Yeni hükümeti bir kez daha Damat Ferit Paşa'nın kuracağı belirtilerek, paşanın daha önceki zararlı faaliyetleri eleştirilmiştir. Ferit Paşa'nın halkı temsil edemeyeceği vurgulanmıştır. Bu nedenle halka kendi hakkını savunmak için harekete geçmesi yani Milli Mücadele'ye destek vermesi tavsiye edilmiştir.⁴⁶

Damat Ferit Paşa Hükümeti kurduktan sonra Milli Mücadele'yi ortadan kaldırmak için harekete geçmiştir. Bu kapsamda Mustafa Kemal Paşa ve yanındakileri asi ilan eden ve halkı onlara karşı mücadele etmeye çağıran bir fetva yayımlatmıştır. İstanbul Hükümeti'nin Ankara'ya karşı halkı kışkırtmak için dini kullanması Ankara'yı aynı şekilde karşılık vermeye zorlamıştır. Bu kapsamda Milli Mücadele de karşı bir fetva hazırlamıştır. Bunu duyurma faaliyetine İrade-i Milliye Gazetesi de katılmıştır. Gazete 22 Nisan 1920 günü İstanbul hükümetine karşı Ankara'nın fetvasını yayımlamıştır.⁴⁷ Böylece İstanbul'un fetvası sonrası başlayan ayaklanmalara karşı halkın Milli Mücadele'ye destek vermesinin sağlanması amaçlanmıştır. Mücadelenin resmi yayın organı olan İrade-i Milliye de bu kapsamda hareket etmiştir.

İtilaf Devletleri'ne ve İstanbul Hükümeti'ne karşı mücadele eden Ankara yönetimi karşısındaki düşmanların S.sını azaltmak için Fransa ile uzlaşmaya çalışmıştır. Mayıs ayında Fransa'ya yönelik yeni bir girişimde bulunulmuştur. Bu kapsamda 6 Mayıs tarihli gazetede başyazıda Fransız İhtilali ile Milli Mücadele arasındaki

⁴⁴İrade-i Milliye, "Elbette İstiklalimizi Kurtaracağız", S. 35, 8 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

⁴⁵İrade-i Milliye, "Vahdet-i Hümayun", S. 36, 12 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

⁴⁶İrade-i Milliye, "Ferit Paşa Kabinesi", S. 37, 19 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

⁴⁷İrade-i Milliye, "Fetva-yı Şerif e Suretleri", S. 38 22 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

benzerlikler analiz edilmiştir.⁴⁸ Bu tarz haberlerle Fransız kamuoyunun dikkati çekilmeye çalışılmıştır.

Gazetenin bir sonraki S.sı Ramazan ayının başladığını halka duyurmuştur. Başyazıda İslam tarihi ve ramazan geleneği hakkında bilgi verilmiştir. Ülkenin mevcut durumu dolayısıyla bu ramazanın, geçmişin aksine, hüznün içinde geçeceği ifade etmiştir⁴⁹. Bu S. aynı zamanda gazetenin son S.sı olmuştur. Ankara'da kurulan Hakimiyet-i Milliye Gazetesi İrade-i Milliye Gazetesi'nin görevini devralmıştır.

⁴⁸*İrade-i Milliye*, "Mukavemet-i Millimiz ve Fransa İhtilal-i Kebiri", S. 39, 6 Mayıs 1920 Sivas, s. 1.

⁴⁹*İrade-i Milliye*, "Matemli Bir Ramazan", S. 41, 24 Mayıs 1920 Sivas, s. 1.

Sonuç

İrade-i Milliye Gazetesi hakkında genel bir değerlendirme yapmamız gerekirse gazete görülen ihtiyaç üzerine Sivas Kongresi'nde alınan bir kararla kurulmuştur. Gazetenin temel amacı Milli Mücadele'yi, mücadelenin hedeflerini ve Sivas Kongresi kararlarını halka ve dünyaya duyurmak olarak belirlenmiştir. Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nin açılması sonrasında Hakimiyet-i Milliye gazetesi kurulana kadar İrade-i Milliye Milli Mücadele'nin resmi yayın organı olmuştur. Gazetenin yayın politikası Temsil Heyeti'nin izlediği politikaya paralel olarak seyretmiştir. Gazetede çıkan başyazılar analiz edildiğinde gazetenin öncelikle Milli Mücadele'de izlenen politikayı halka anlatmayı hedeflediği ve bu sayede halkın mücadeleye katılımını sağlamaya çalıştığı görülmektedir. Gazete aynı zamanda Temsil Heyeti'nin taleplerini İstanbul Hükümeti'ne ve İtilaf Devletleri'ne duyurmak amacıyla da kullanılmıştır. Gazete aracılığıyla zaman zaman Batı kamuoyuna ve İslam alemine mesajlar da gönderilmiştir. Temsil Heyeti'nin Ankara'ya taşınmasından sonra burada bir gazete kurulması için çalışmalar başlamış ve sonunda Hakimiyet-i Milliye gazetesi kurulmuştur. Bu gazete Milli Mücadele'nin resmi yayın organı olma görevini devralmış ve İrade-i Milliye 41 S. boyunca devam eden yayım hayatına son vermiştir.

Kaynaklar

ARI, K., “Atatürk’ün Yazarlığı ve Gazeteciliği”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 5, S. 13, 2006, s. 3-23.

ATATÜRK, M. K., “Sadrazam Fehametlü Devletlü Ali Rıza Paşa Hazretlerine”, *İrade-i Milliye*, S. 6, 7 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

DERVİŞOĞLU, F., “Milli Mücadele Döneminde Basın ve İrade-i Milliye Gazetesi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 2, S. 6, 2009, s. 159-166.

İrade-i Milliye, “Alem-i İslam ve Fransa”, S. 31, 18 Mart 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Tarafından Neşrolunan Beyanname”, S. 7, 12 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Asri Zihniyet ve Tenakuzlarımız”, S. 16, 15 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Bizden Ne Bekliyorlar”, S. 23, 2 Şubat 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Cemiyet-i Ahmediye Yahut Şer ve Fesat Ocağı”, S. 28, 4 Mart 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Elbette İstiklalimizi Kurtaracağız”, S. 35, 8 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Elbistan Mitingi Münasebetiyle”, S. 18, 29 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “En Büyük Tehlike”, S. 25, 16 Şubat 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Ferit Paşa Kabinesi”, S. 37, 19 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Ferit Paşa’nın Rûfaka-yı Hıyaneti”, S. 5, 2 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Fetva-yı Şerife Suretleri”, S. 38, 22 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Güneş Nereden Doğacak”, S. 22, 26 Ocak 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Hakkın Galebesi”, S. 26, 23 Şubat 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Halasa Doğru”, S. 30, 15 Mart 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Hala Muğalata”, S. 9, 27 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Hareket-i Milliye En Muazzam Hareket-i Medeniyedir”, S. 5, 2 Ekim 1919 Sivas, s. 3.

İrade-i Milliye, “Heyet-i Temsiliye Şehrimizden Giderken”, S. 17, 22 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “İntihabat”, S. 11, 10 Kasım 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “İstanbul ve Matbuatı”, S. 34, 1 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Kabus”, S. 32, 22 Mart 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Kundankçılık Siyaseti”, S. 29, 8 Mart 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Leh veya Aleyh”, S. 13, 24 Kasım 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Matemli Bir Ramazan”, S. 41, 24 Mayıs 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Meclis-i Mebusan Açıldı”, S. 21, 19 Ocak 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Meclis-i Millide”, S. 15, 3 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Memnuniyet-i Mülükane”, S. 8, 19 Ekim 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Mukavemet-i Millimiz ve Fransa İhtilal-i Kebiri”, S. 39, 6 Mayıs 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Padişahımız Ne Emrediyor Hükümet Ne Yapıyor”, S. 4, 28 Eylül 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Tehlike Karşındayız”, S. 24, 9 Şubat 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Tereddi Meselesi”, S. 14, 1 Aralık 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Türkiye Sulhü ve Avrupa Siyaseti”, S. 20, 12 Ocak 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Türkiye ve Fransa”, S. 10, 3 Kasım 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Vahdet-i Hümayun”, S. 36, 12 Nisan 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Vahdet-i Milliye”, S. 33, 29 Mart 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Veliaht-ı Saltanat Hazretlerinin Layihası”, S. 3, 21 Eylül 1919 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Yanlış Bir Zehab ve İftira”, S. 19, 5 Ocak 1920 Sivas, s. 1.

İrade-i Milliye, “Yeni İşgaller Muvacehesinde”, S. 12, 17 Kasım 1919 Sivas, s. 1.

HAMİ, İ., “Ferit Paşa Kabinesiyle Kat-ı Münasebet”, *İrade-i Milliye*, S. 2, 17 Eylül 1919 Sivas, s. 1.

....., “Harekat-ı Milliyenin Esbabı”, *İrade-i Milliye*, S. 1, 14 Eylül 1919 Sivas, s. 1.

KURAN, E., “Birinci Dünya Savaşı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 6, TDV Yayınları, İstanbul 1992.

KÜÇÜK, C., “Milli Mücadele”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 30, TDV Yayınları, İstanbul 2005.

....., “Sevr Antlaşması”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 37:1-5, TDV Yayınları, İstanbul 2009.

....., “Sykes-Picot Antlaşması”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 38, TDV Yayınları, İstanbul 2010.

ÖZTÜRK, C., “Mondros Mütarekesi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 30, TDV Yayınları, İstanbul 2005.

PAÇACIOĞLU, B., “Cumhuriyete Kadar Sivas Basını ve İrade-i Milliye’nin Yeri”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, C. 14, 2003, s. 77-102.

PANCAR, E., “Milli Mücadele’nin Halka Anlatılmasında İrade-i Milliye Gazetesiyle Yürütülen Propaganda Faaliyeti”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 23, S. 1, 2013, s. 291-306.

TEMEL, M., “Health-Related Articles, News and Announcements Published in İrade-i Milliye Newspaper”, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 7, S. 14, 2007, s. 1-11.

URAL, S., “Ali Galip Olayının Milli Mücadele Taraftarı Gazetelerdeki (İrade-i Milliye, Albayrak) Yankıları”, *Atatürk Yolu Dergisi*, C. 8, S. 29, 2002, s. 159-174.